

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

บทบาทของธุรกิจชุมชนในการแก้ปัญหาความยากจนใน  
ชนบทในภาคเหนือของประเทศไทย

ผู้เขียน

นายธิดาช จันทราเดช

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การเมือง)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร.พิชิต ธานี

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของธุรกิจชุมชนในการแก้ปัญหาความยากจนในชนบทในภาคเหนือและหาแนวทางในการส่งเสริมบทบาทของธุรกิจชุมชนในการแก้ปัญหาความยากจนในชนบทได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทำการศึกษากลุ่มธุรกิจชุมชน จำนวน 2 กลุ่ม ในเขตอำเภอเถิน จังหวัดลำพูน ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านประมงบ้านห้วยบง หมู่ที่ 3 ตำบลศรีวิชัย และกลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องเงินบ้านหนองบอน หมู่ที่ 11 ตำบลนาทราย สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ประชากรที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มธุรกิจชุมชนจำนวน 100 คน ตลอดจนการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารและคณะกรรมการของธุรกิจชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้สูงอายุและผู้อาวุโสในชุมชน ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิก เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนในระดับจังหวัดและอำเภอ เจ้าหน้าที่เคหะกิจเกษตรจังหวัด และเกษตรอำเภอ จำนวน 45 คน

ผลการศึกษาพบว่า ธุรกิจชุมชนมีบทบาทในการแก้ปัญหาความยากจนของสมาชิกและคนภายในชุมชนได้ในระดับหนึ่ง โดยการประกอบธุรกิจชุมชนช่วยในการเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกและคนในชุมชน โดยก่อให้เกิดการมีงานทำ และการจ้างงานอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ ลดการว่างงานหลังจากการทำเกษตร คนในชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งทุนทั้งแหล่งทุนภายในและภายนอกชุมชน ส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของชุมชนดีขึ้น นอกจากนี้ธุรกิจชุมชนยังส่งผลให้สมาชิกในชุมชนได้มีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของตนเอง ตลอดจนสามารถลดการอพยพแรงงานออกจากชุมชนเพื่อหางานทำ และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการ

แก้ปัญหาของชุมชนเองในระยะยาว ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการได้รับข้อมูลข่าวสารและมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มธุรกิจชุมชนอื่นๆ อย่างไรก็ตามธุรกิจชุมชนก็ยังมีข้อจำกัดสำหรับการแก้ปัญหาความยากจน ซึ่งเป็นปัญหาสืบเนื่องจากโครงสร้างระบบธุรกิจชุมชนเอง ซึ่งได้แก่วิธีการด้านเงินทุนหมุนเวียน ปัญหาด้านการบริหารจัดการ ปัญหาด้านการตลาด และปัญหาการสนับสนุนจากภายนอกโดยเฉพาะการส่งเสริมจากภาครัฐที่ขาดความต่อเนื่องและครบวงจร จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ธุรกิจชุมชนยังไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนในชนบทได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามการส่งเสริมธุรกิจชุมชนถือเป็นรูปแบบการพัฒนาที่มีความสำคัญต่อการแก้ปัญหาความยากจนและการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการแก้ปัญหาของชุมชนในระยะยาว ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาบทบาทธุรกิจชุมชนเพื่อการแก้ปัญหาความยากจนในชนบท ดังนี้

- (1) การส่งเสริมธุรกิจชุมชน จะต้องเน้นการส่งเสริมธุรกิจชุมชนที่อยู่บนพื้นฐานขององค์ความรู้หรือภูมิปัญญาของชุมชน ซึ่งจะช่วยให้ธุรกิจชุมชนสามารถพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว
- (2) การส่งเสริมธุรกิจชุมชน จะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้การบริหารจัดการที่ทันสมัยรวมถึงการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ของกลุ่มธุรกิจชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- (3) การจัดตั้งกองทุนธุรกิจชุมชน เพื่อสนับสนุนกลุ่มธุรกิจชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็งเพียงพอให้สามารถนำไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการจัดซื้อวัตถุดิบ การฝึกอบรมสมาชิกและการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์
- (4) การส่งเสริมธุรกิจชุมชนของภาครัฐ จะต้องมีความต่อเนื่องและครบวงจร โดยเน้นการส่งเสริมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ของสมาชิกและผู้นำกลุ่มธุรกิจชุมชนเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ในการประกอบธุรกิจชุมชน
- (5) การสร้างเครือข่ายกลุ่มธุรกิจชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มธุรกิจชุมชนในการสนับสนุนซึ่งกันและกันทั้งทางด้านวัตถุดิบ เงินทุนและองค์ความรู้ระหว่างกลุ่มธุรกิจชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็งได้เรียนรู้ถึงตลาดในการรองรับผลผลิตและเทคโนโลยีใหม่ๆที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ของกลุ่มในอนาคต

**Independent Study Title** Roles of Community Business for Poverty Alleviation in Rural Areas of Northern Thailand

**Author** Mr. Tidech Jantradech

**Degree** Master of Arts (Political Economy)

**Independent Study Advisor** Associate Professor Dr. Pichit Thanee

### ABSTRACT

This research aims to investigate the present roles of community business for poverty alleviation in rural areas of Northern Thailand and how to promote these existing community business to play an effective role in poverty alleviation. This study is based on data collected from two community business groups in Ban Huai Bong Village and Ban Nong Bon Village, Li District, Lamphun Province. The survey of 100 households in these two villages was conducted to provide information related to the village socio-economic characteristics and community business. In addition, key informants were interviewed to provide in-depth information on the roles of community business for poverty alleviation.

The results of the study indicated that community business, to a certain extent, was able to alleviate the poverty among the community business members and local villagers. The community business helped generate additional income and employment in the areas. It also provided an access to internal and external resources for local communities. With the advent of community business, the quality of life of local villager had been substantially improved, particularly the silverware product community business group. In addition, local community's capabilities had been strengthened through the process of community business development. However, many constraints still exist to prevent an effective role of community business in poverty alleviation. These include the limitation of working capital, management problems,

marketing problem, and disintegrated manner of external supports. To promote an effective role of community business for poverty alleviation, this study has proposed the following recommendations:

(1) The promotion of community business activities should be based on indigenous knowledge, which will enable the community groups to develop and adjust their products to the market demand and customers preference.

(2) Modern business management should be introduced to the community business groups to strengthen their existing management systems to cope with rapidly changing market demand.

(3) Community business fund should be set up to support the weak community business groups for product development and training of community business members.

(4) The promotion of community business should be comprehensive and integrated, by coordinating with various organizations, both government and private sectors. The promotion should be emphasized on the development of social capital and learning process among community business members and their leaders.

(5) The formation of community business net work should be given priority in the future government promotion. This network will facilitate the better access to raw material, financial resources, knowledge of marketing and modern technology among community business groups.